

методи географічної науки, роз'яснення основних географічних проблем, взаємодії природи і суспільства. При розгляді країнознавчих питань варто зосередити увагу на комплексному описі країн в поєднанні їх природи і господарства, життям і побутом населення. Зміст підручника географії має бути співорганізатором навчального процесу, стимулювати учнів до пошуку рішень, формуванню власної позиції і бажання її висловлювати та відстоювати.

Зміст сучасних шкільних підручників географії має спрямовуватися на розвиток творчої особистості, логічного мислення, пам'яті, мови, уявлення, спостережливості. Також виховний потенціал підручників має передбачати виховання моралі, гуманізму, формувати уявлення про морально-етичні норми поведінки в суспільстві і природі, взаєностосунки з ровесниками і старшими, представниками інших національностей і конфесій, здатності співчуття, обов'язку, турботи і бережливого ставлення до природи і людей, наполегливості в досягненні поставленої мети.

ОЦІНЮВАННЯ УЧНІВСЬКОЇ ЧИТАЦЬКОЇ ГРАМОТНОСТІ ЯК БАЗОВОГО ЕЛЕМЕНТА ОПЕРАЦІЙНОГО СКЛАДНИКА КЛЮЧОВОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

А. В. Гривко, канд. пед. наук

Нові виклики сучасного інформаційного суспільства (спричинені інтенсивним розвитком медіатехнологій) зумовлюють необхідність формування в учнів відповідних ключових навичок, з-поміж яких виокремлюємо сукупність умінь критичного аналізу отримуваних повідомлень (інформації), репрезентованих засобами різних знакових систем.

Читацьку грамотність визначають базовим елементом низки ключових компетентностей особистості, необхідних для успішної навчальної і подальшої професійної діяльності. Зокрема, у результаті експертного опитування з'ясовано, що читацька грамотність у сучасному її тлумаченні є найбільш вагомим компонентом операційного складника ключової комунікативної компетентності.

Для оцінювання читацьких умінь як ситуативної й цілеспрямованої діяльності, пов'язаної з розумінням різнокодових повідомлень, осмисленням, інтерпретацією їх, оцінюванням і висловленням свого ставлення до прочитаного, а також оперуванням полікодовими текстами з метою реалізації певних цілей, необхідним є розроблення спеціального дидактичного інструментарію.

Відповідно до останніх досягнень у науковій концептуалізації читання й сучасних теорій розвитку й оцінювання читацької грамотності до такого інструментарію відносять завдання, сконструйовані у вигляді сценаріїв.

У процесі нашого дослідження розроблено відповідні авторські тести, завдання в яких спрямовані на аналіз повідомлень із сукупності тематично пов'язаних, але самостійних полікодових текстів (основний вербальний текст, а також додаткові діаграми, ілюстрації, графіки і схеми з елементами писемного мовлення).

За загальними результатами низки проведених досліджень стану сформованості (на момент оцінювання) у школярів (чисельністю 283 ос.) читацьких умінь визначено, що перелічені вміння в учнів як 5, так і 9 класів сформовані здебільшого на задовільному рівні. Труднощі в процесі тестування в учнів виникали під час виконання завдань, спрямованих на вдумливе читання, аналіз різнокодових множинних текстів і формулювання логічних висновків шляхом перекодування й синтезу відповідних відомостей. Вміння пошуку в тексті визначених у завданні відомостей в учнів сформовано краще, ніж вміння проаналізувати їх, зробити аргументовані висновки й висловити своє ставлення до повідомлень. Такі результати є свідченням поверхневого розуміння учнями текстів під час читання й відображенням таких явищ, як «інформаційний серфінг» (від англ. *surfing* «катання по поверхні»), «кліпове сприймання» (фрагментарне сприймання інформації).

МОНІТОРИНГ СФОРМОВАНOSTІ ПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЯК СКЛАДНИК УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ОСВІТИ

С. Г. Головка, канд. істор. наук

Важливою умовою ефективного управління якістю освіти є забезпечення безперервного моніторингу її результатів на різних етапах. Сучасні психолого-педагогічні дослідження обґрунтовано доводять, що найбільш об'єктивна оцінка освітніх результатів можлива за умови їх комплексного аналізу на засадах компетентнісного підходу. Розглядаючи проблему моніторингу рівня сформованості предметної компетентності ми виходили з того, що у її структурі можна виділити такі компоненти, як мотиваційний, світоглядний, змістово-процесуальний та емоційно-ціннісний. Мотиваційний компонент проектується на формування у процесі засвоєння змісту загальної середньої освіти таких якостей особистості учня, як інноваційне мислення, стійка потреба самоосвіти упродовж життя, готовність оволодіння новими знаннями. Світоглядний компонент виявляється у сформованості в учнів цілісних уявлень про явища навколишнього світу, універсальність фундаментальних законів природи та суспільного життя, їх прояв та використання, а також є основою для розвитку в майбутньому умінь гармонійно облаштовувати стосунки з природою та соціумом. Основу змістово-процесуального компоненту становить система свідомо засвоєних предметних знань, умінь та навичок навчально-пошукової діяльності з предметів шкільного курсу. Емоційно-ціннісний компонент виявляється у сформованості в учнів здатності усвідомлювати особистісну значущість результатів власної діяльності та діяльності інших людей, формулювати та аргументувати оціночні судження, здійснювати самооцінку результатів навчальної діяльності та усвідомлювати її цілі і значення для майбутнього життя, умінь самостійно планувати навчально-пошукову діяльність